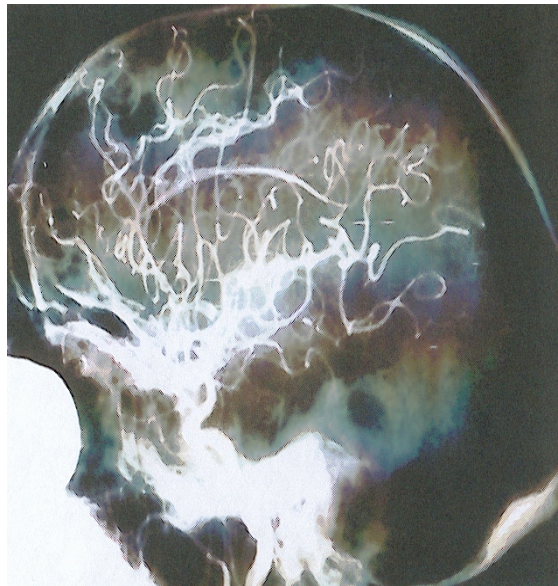

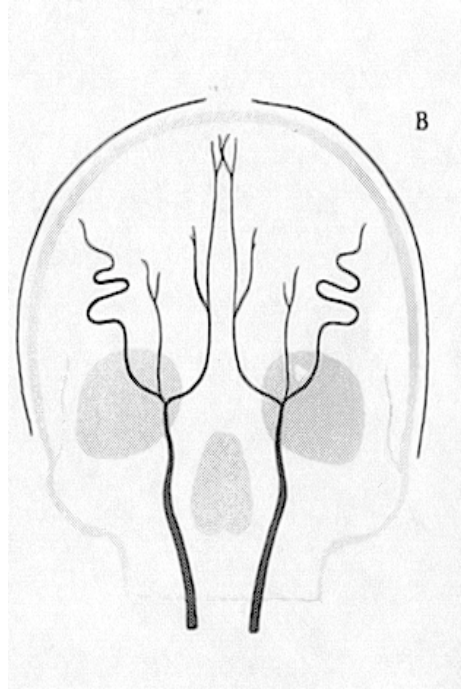
Peter Christensen Teilmann

Lille encyklopædi til

Pauser

udarbejdet 2003
som dokumentarisk og lyrisk grundlag for audio

Pauser

Pause, at pausere. Kortere eller længere tidsrum, i hvilket en handling o.l. ophører for derefter at genoptages; midlertidig afbrydelse eller standsning; ofte om ophold, der er bestemt til hvile. Tidsrum i hvilket en eller flere stemmer tier, pauserer, f.eks. i samtale eller musik; også musikalsk tegn, som angiver opholdets varighed. Pause, retorisk og metrisk: cæsur, kataleks, enjambement, der på forskellig måde gør ophold, adskiller eller sammenbinder.

Undtagelsestilstanden: hvor man sættes ud af kraft, falder ud, hvor man passerer tiden på langs, passerer hinanden, ældes gennem hinandens aldre etc.

At ta bort det, allt som jag vet inte är sant. Mottoet er fra Göran Sonnevis langdigt, *Trädet* (1991). Sentensen er i sin sammenhæng denne:

För att sången ska blit möjlig Att ta bort det, allt
som jag vet inte är sant, efter ny information
Eller det jag misstänker inte är sant Noget annat
går inte Också sanningens desinformatörer
mitt inde i befrielsen ska beskrivas

Passus: låneord fra lat.: skridt, kommer af samme rod som *pandere*: udbrede, udspænde, åbne, og *patere*: strække sig, stå åben; en pas-

sus betegner et afsnit af en tekst, en vending, et udtryk (fra en sammenhæng).

At falde i staver er at stirre fraværende frem for sig, at falde hen, ofte mens noget afgørende sker i samme moment, eller hvorved noget afgørende netop bliver nærværende.

Med uforettet sag er at måtte forlade det, man skulle, uden at have gjort det, måske fordi man forsøgte eller gav op i det forkerte øjeblik, det får man aldrig svar på netop fordi man gik med uforettet sag.

At noget går én i blodet er at lade det sætte sig som vane, lade det gro in og fast som om der aldrig har været andet, en sorg f.eks., men også at lade det få sin naturlige plads i ens karakter eller liv, en sorg f.eks.

Døgnets 25. time er despressionens tavse time. Den der er skjult for hende, der er ramt af den, og uopnåelig for omgivelserne at trænge frem til.

Søvnsyge er som søvnløsheden, noget man bliver syg af i længden, men søvnsyge er også at søge eksil i søvnen. Tom Kristensen eller Emil Bønnelycke har disse linjer:

Forsvindingspunkt d.s.s. flugtpunkt, det punkt hvori maleriets perspektiviske illusion indfanges .

Soløje er en blomsterfamilie, ofte gule, der har det til fælles at de åbner sig for solskin. Soløje er gul som den mørkegule tåge i drengens øje, som øjets hinde omkring pupillen, iris, regnbuehinden, er gul. Iris betyder også regnbue, og den er i kristen mytologi et guddommeligt pant for skabningens skønhed, for underet. Det er livsunderet, dét der ses og bliver ved at dukke frem i stort og småt. De små mirakler midt i det illusionsløse, erindringens dybere stemme, der ændrer og fornyer. Meditationer, hvor lyrik og refleksion løsnes ved hinanden. Soløje er også som noget, der tørrer ud eller sløres fordi det har set noget, som kærlighed eller sorg, for voldsomt og for tidligt ("gud) har givet vort Øje en Iris / der trækker sig sammen for altfor meget Lys", Kaalund, "Thi Lysets Veie forvandle sig til Mørke, naar man vender sig mod Lyset: saaledes boer Kjerligheden i det Skjulte, eller skjult i det Inderste", Kierkegaard, "ja, der vare blinde af for meget Syn", Holberg). Men altså også livfulde øjne ("brunøjet og stærk, spillende mørke Soløjne", Georg Brandes), livskraft. Reliøst om guds blik ("See dog til mig fra det Høie! / Speile sig dit Sole-Øie / I min stille Taare-Flod", Grundtvig). Og om solen som den, der ser alt på jorden ("Seer hist

Soløiet Jorden vildt Blodplettet, / Og Maanen sender hen sit Dødningslys / Ikkun paa et uhyre Gravkapel", Bagger).

At komme sig selv i forkøbet er at gøre det, man ikke vidste man skulle gøre, der var nødvendigt at gøre, før man gjorde det, og gjorde man det ikke, forstod man aldrig siden, hvorfor det var nødvendigt og nu for sent.

At noget stå og falder med noget andet er at det ene afhænger helt af det andet, står det ene står det andet, falder det ene falder det andet.

Ligskjorte er den ofte hvide beklædning, den afdøde iføres i kisten.

At komme én på tværs er at gribe forstyrrende ind, at stille sig i vejen, fordi vejen ikke er farbar, men han vil ikke se det, at én tør være den hindring en anden ellers ville blive for sig selv, og i så fald var der ingen vej tilbage.

Stille hjerte – "stille, stille, hjerte, sol går ned " er refrænet, der langsomt og roligt løber igennem Jeppe Aakjærs vuggeviser 'Aften' fra 1912 (trykt i *Vind og Vejr og Folkesind* (1916)).

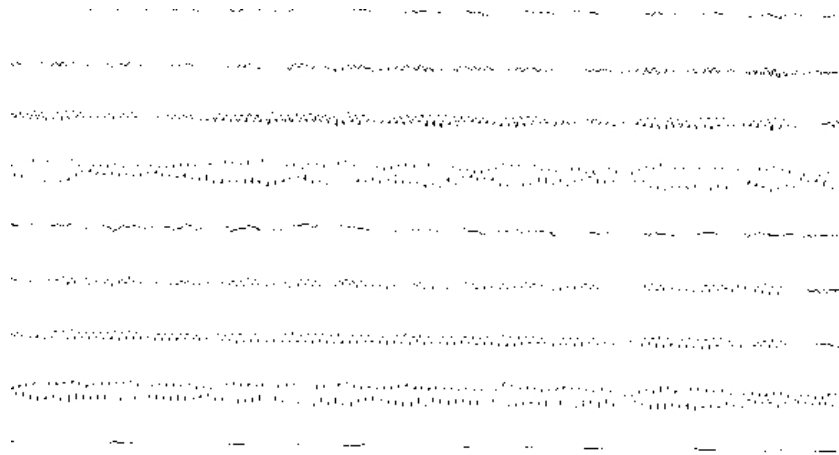
Vær glad for det er et udsagn om at det, som synes at være skidt, er det bedste der kan ske.

Provisorium er en foreløbig, midlertidig indretning; en tilstand, tidsrummet en sådan tilstand varer.

Orgelpunktet – er egentlig en betegnelse fra kompositionsteknikken for en længere udholdt note, der hviler i en enkelt stemme (oftest bassen), imens de andre stemmer bevæger sig videre derover i akkorder, der indbyrdes må harmonere, men ikke behøver at stå i harmonisk forbindelse med den liggende tone, undtagen ved orgelpunktets indtræden og ophør. Orgelpunktet anvendes oftest mod slutningen af et musikstykke, særlig i kanon og fuga (“Vinterfuga” i *Kendemærket*). Det hedder også om orgelpunktet, at det er en ‘indelukningsluft’, der ‘holder sig under alle modulationer i lugtsymfonien’. Man taler endelig om ‘lange monotone, orgelpunktliggende klange’.

Svaret stammer i hjernen på dig antyder at hjernestammen, hvorigennem blodtilførelsen sker, er den sidste part af hjernen der dør ud.

At få syn for sagn er at det, man ved allerede, bliver synligt for en, træder frem.

Det dobbelte øjeblik skærmen fryser fast i fem minutter: det dobbelte øjeblik, hvor livet veksler med døden, og som modsvarer af det interval på 5 minutter uden blodcirkulation i hjernen, der skal til for at hjernens funktion er uigenkaldeligt ophørt, og et menneske altså kan erklæres hjernedød. De 5 minutter måles som ophøret af elektriske svingninger i hjertet med en såkaldt EEG, en elektroencefalografi, og som påvisning af, at der ikke mere kommer blod til hjernen, med kontrastvæske, en såkaldt 4-kars-angiografi og samtidig røngtenfotografering.

Kommer du nu må gerne vise hen til Tom Kristensens sendigt "Græs" og ikke mindst *Glimtvis'* itonesættelse af den. Men sentensen er også, den totryksfigur, der stammer i hjernen og morses på en hånd, en totryksfigur som på én gang hviler i sin egen symmetriske proportion (x - - x) og samtidigt er en art sænkningens katalex og en curser, en tegnfører for den formens og livets hvileløse fremdrift, der synes klangløs, men betoner alt.

At støde tiden fra sig med lettelsens suk er den tunge lyd og fysiske chok, der sker i kroppen som følge af de muskelkramper, der opstår i dødsøjeblikket og giver kroppen liv, mens sjælen forlader den.

At drage lettelsens suk er at blive befriet fra en bekymring o.l.. Se om sjælens sorte tale nedenfor.

Somnolens er søvnighed af den art, hvor patienten kun kan vækkes med besvær. Hører til i en tidlig fase af den hjerneblødning, der knapt er opdaget endnu og snart udvikler sig drastisk til døden.

Konfus er den forvirring i bevidstheden, der hører til i samme fase.

Kontusion er en læsion fremkaldt ved slag eller stød eller knusning af især bløddelene under huden, således at huden ikke brister (blåt mærke eller hjerneblødning).

Ødem er væskeophobning, hjerneødem (hjernevælling) er lægens skræk, da tilstanden er nærværd umulig at behandle. Trykket inde i hjernen, forårsaget af en kontusion, bliver efterhånden så stort, at blodkarrene klemmes flade og bliver uigennemtrængelige for blodgennemstrømningen. Selvom et center i hjernen registrerer at trykket i hjernevællingen bliver større end blodtrykket og derfor får hjertet til at pumpe mere blod op, så er det en umulig kamp pga. de fladklemte blodkar – og til sidst sætter også dette center ud af funktion.

Trykskrue er et instrument til nødværge for væskeophobningen, intet andet, trykskruen udsætter blot det uafvendelige i det øjeblik det er bestemt at patienten ikke er tilgængelig for kirurgisk intervention.

Cerebral betyder simpelthen hjerne- (latin cerebrum) og den cerebrale funktion er blot den, der til sidst hører op i form af smerte- og hostereaktioner

locus coeruleus er det center i hjernen, der giver besked via den op i hjernebarken forlængede rygmarv til hjertet om at øge pumpekraften således at blodtrykket stiger og blodtilførelsen til hjernen stiger.

Lysstive er det, pupillerne er hos et hjernedødt menneske, da han ikke kan registrere lys, da øjnenes bevægelsesmuskler ikke får impulser gennem hjernenerverne på grund af manglende funktion. Synsnervens manglende reaktion er et af de første tegn på hjernedød.

Livores er jo latin for dødspletter eller ligpletter og ét af tre sikre dødstegn, foruden *cadaverositas* (forrådnelse) og *rigor* (dødsstivhed), hvoraf to skal foreligge for at et menneske kan erklæres juridisk død. – Hvis altså ikke man bruger hjernedøden som døds-kriterium ud fra den tanke, at er hjernen død, så dør resten af kroppen del for del sidenhen, at altså et menneskes død er identisk med det ene organ, hjernens død (og som jo muliggør udtagningen af andre organer i den krop, der jo ellers ikke er død).

Eksil er at springe ud eller op, et sted i tilværelsen eller sjælen, man er forvist til af sig selv eller andre eller omstændighederne, og ikke kan eller ønsker at komme tilbage fra, frivilligheden og ufrivilligheden eller tvangen krydser erkendelse i eksilet.

Sjælens sorte tale: at de efterladte bliver dét, der sker når man kobler respiratoren fra en hjernedød og hjertet dermed ophører at slå: den døde eller døende bevæger sig i måske voldsomme ryk, det vil sige i kramper fordi der pludselig ikke mere (kunstigt) føres ilt ud i musklerne og der udløses rygmarvsreflekser. Man tolkede det tidligere som sjælen, der forlod kroppen. Det gør vi ikke mere. Nu smider sjælen til gengæld tavs sort tale ind i os, der ser på. Sort tale er uforståelig tale, ikke nødvendigvis i enhver forstand, men på de afgørende punkter absolut uforståelig tale.

Episode: noget udefra tilkommende, indskud; indskudte stykker (eller dialoger) i klassisk drama (mellem korsangene, parodos), side-handling eller underordnet handling der ikke er nødvendig for hovedhandling, men evt. uddyber den; kortvarig afbrydelse af begivenhedsrække eller af ensformig tilstand.

At snakke efter munden er at sige det, man mener et andet menneske gerne vil høre, men i og med man gør, viser man at det ikke er rigtigt, hverken for en selv eller den anden, ydmygelsen er dobbelt.

At ordene stikker i halsen er på en gang at stikke halen mellem benene, at lade gråden stå i halsen og at man står i sagen til halsen: hvem der gør hvad mod hvem er uklart.

Pillet due gror på marken: man spiser stadig stegte duer i den madtradition, der præger plejehjemmene, og Inger Christensen skrev engang de magiske vers som udgør hele digtet *Fred*: "Duerne gror på marken / Af jord skal du igen opstå" (*Græs* 1963).

Apopleksi er slagtilfælde, hjerneblødning med lammelse og afasi til følge.

At gøre gode miner til slet spil er at lade som om man er indforstået med noget, man faktisk er midfornøjet, ærgret, irriteret over.

At tale som en brækket tunge er noget lignede som at køre som en brækket arm.

Grødhoveder er et fyndord for dumhed, at have grød i hovedet er som ikke at have noget mellem ørerne og at være dum i nakken, men også noget af et billede på den bløde og meget skrøbelige hjernemasse, der flyder i vand under hovedskallen, dér hvor ødem opstår.

Hjernevælling ligner kærnevælling, gammel mælkegrødsret der stadig er i brug på plejehjemmene, men også hjerneødem – se *ødem*.

Afasi er tab af evnen til at opfatte og bruge sproget eller en forstyrrelse deri. Omfatter enten de motoriske eller sensoriske funktioner (se under *Slåfejl*).

Persona – per sona, gennem stemmen. At kende mennesket på masken, det grundliggende gennem det særprægede, det indre på den ydre fremtoning, sjælen på gestus og grimasse (grimassestudiet som går tilbage til 1600- og 1700talstanker om forholdet mellem kropsvæsker, følelser og grimasser), portrættet på det forlæg der ikke findes, den ansigtsløshed, digterne og malerne har arbejdet med gennem hele modernismen, digterens ekfrase over musik, billeder eller over forfattere, han ikke kender eller kender (Gunnar Ekelöf, Ole Wivel, Per Højholt, Chr. Yde Frostholm, Henrik Nordbrandt, Niels Frank etc. etc.). Masken der tydeliggør trækkene hos den, der bærer den ("På din maske skal jeg kende dig", Blixen). I portrætdigtet mødes portrættør med den portrætterede i punkter, hvor de deler eksistentiel dilemma. 'Persona' vil nok sige et menneske, men den lyriske *persona* er en stemme for sig, en karakter, der ikke helt svarer til den portrætterede, og ikke helt er uden træk af digterjeget selv. Den lyriske portrætkunst sfineste egenskab er at gribe, som i en skitse tegnet i ét nu, et menneskes eller et forfatter-skabs egenart og maske, et menneskes *persona*; et aftryk af alle skygger og lysvirkninger lagt ind i hinanden, så man har lyst til at få foldet dem ud og høre mere. Men der er netop ikke mere. For det andet gør det det muligt for den portrætterende digter at tage sig selv med i købet, at komme nær sig selv, uden at røre ved hjer-

teskuddet. Det er unægteligt lettere, siger Wivel, "at vise hvem man er, når man slet ikke har det i tankerne".

Slåfejl er at ramme forkert på tastaturet, et motorisk symptom, sådan som afasi er et mundtligt symptom på alderdom eller ligefrem den Alzheimers syge, Peter Seeberg skriver om i *Halvdelen af natten* (1997). Seebergs lille stykke *Slåfejl* er kongenial med sit dystre emne: afasi og hukommelsessvigt i alle lag. Det er ikke den lydefterlignende sorte tale, der sætter sig igennem i *Slåfejl*. Skrive- og talefejlene er i aktiv tjeneste hos en mening, der ikke var tilsigtet. Skrivefejl, fonemer, allitterationer og lydord forskyder sig ind mellem hinanden. "Bane er fane, vente er hente". Man holder modet oppe, man baner sig vej og holder fanen højt. Man erfarer at den eneste måde man paradoksalt kan komme videre, man kan få hentet det frem man søger – f.eks. formuleringsevnen når man er afatisk – er gennem at vente. *Slåfejl* er selv et udtryk for, hvad den handler om: afasi og hukommelsessvigt. Roman Jakobson siger i sin berømte artikel, *To aspekter af sproget og to typer afatisk forstyrrelse* fra 1956, at de mest tydelige tegn på afasi, de mest tydelige symptomer på afasi er af sproglig art og at der er to typer af afatikere: den motoriske afatiker og den sensoriske afatiker. Begge har problemer med det, Jakobson kalder sprogets grundlæggende dobbeltkarakter: "Tale forudsætter en selektion af visse sproglige entiteter og deres kombination til sproglige enheder med en højere grad af kompleksitet." (201). Den motoriske afatiker har sin selektionsevne nogenlunde intakt, men kombinationsevnen er beskadiget ("kontiguitetsforstyrrelse"). Han kan frembringe associative,

men mere eller mindre disparate sætningsserier, men han mangler evnen til at ordne dem i syntaktisk sammenhæng. Den sensoriske afatiker er heroverfor nok i stand til at danne sætninger, men kan i større eller mindre omfang ikke huske ordene. I *Slåfejl* kæmper en sensorisk afatiker med sig selv og med en motorisk afatiker: han danner sætninger og får dem til at slutte form i prosa ved ikke at kunne huske de ord, der skal til. Man kan også sige, at Seeberg gjorde en menneskeligt tvunget, men kunstnerisk frisættende brug af den kombination og selektion, Jakobson skematiserer sproget i tid efter. Sproget løber på *kombinationsaksen* ord for ord efter syntaksens regler, og på *selektionsaksen* efter ord, der er valgt blandt andre med beslægtet indhold og/eller funktion. *Syre for lyre, bane for fane, vente er hente* – det er at tage de sproglige forstyrrelser, afasien har skabt og omsætte dem til poetisk funktion.

Flugtpunkt se 'forsvindingspunkt'.

"A little language such as lovers use, words of one syllable" – fra Virginia Woolfs *To the Lighthouse* (1927). Citatet lyder i sin helhed: "By what name are we to call death? I don't know. I need a little language such as lovers use, words of one syllable."

Homie har at gøre med en *homeboy*, én fra hjembyen, fra ens *gang* etc., men er historisk set som en *homey*, der også er en nylig ankommet, en immigrant af en art.

Hmm let's see, must be a simple way ... hmm! Fra en gammel spolebåndoptagelse med Per Højholt og fragmenter af *Turbo*.

At noget springer en af øjnene er en variation af at noget springer en i øjnene, at noget er påfaldende og vækker opsigt, så det ikke er til at overse.

At tabe terræn er at miste sin position, sit overtag overfor sig selv, at sætte i tilbagegang.

taktfast og taktløst er at noget vedvarende og regelmæssigt slår ud og virker ind på det der passerer en.

Den der venter på gangen erindrings Morten Nielsens eget digt 'Døden' og Søren Ulrik Thomsens 'Ikke døden' fra *City slang* (1981).

Silkegade var det sted, hvor Morten Nielsen døde, ramt vistnok af et vådeskud.

Et tåbeligt refræn hilser slutversene fra Morten Nielsens pragtdigt, "Vi sender Dansemusik om Natten": – "jeg er Hungrens, Tidens, Dødens / Dansemelodiers Rytme og Refræn".

Hjertet er tungt af lykke er en af fire underskønne verslinjer i Morten Niensens "Foraarets Horisont" stemmer i mellem det ubenævnte menneske og universet. Digtet viser, hvordan Morten Nielsen ikke bare fremkaldte stemning og anelse, men skabte rum for at det kunne mødes med læserens anelse. Det lyder i sin helhed:

Verden er vaad og lys –
Himlen er tung af Væde . . .

Hjertet er tungt af Lykke,
lykkeligt nær ved at græde.

Digtet udtrykker en simpel antropomorfisme, et menneskeliggørende eller besjælende skred mellem verden og jeg'et. Jeg'et har det som himlen: lys og bristefærdig tung af væde. Antropomorfismen giver navn til denne lighed i tilstand mellem verden og jeg: altså lykke, dobbeltbundet lykke.

Der er jo ikke noget empirisk jeg i digtet. Digtets egentlige stemme eller *persona* er radikal: det er helt uden det menneskelige jeg, et digt ellers normalt taler igennem for at kunne påkalde sig noget ikkemenneskeligt eller noget, der ikke taler selv eller har vendt sig bort. Den proces i digtet, der som nævnt har navn som apostrofe, er her rendyrket gestus. Udråb og tiltale, men uden nogen til at tale og uden tiltalt.

Antropomorfismen er altså ikke udtrykt direkte – den er faktisk noget vi som læsere drages til at slutte. Og det gør vi på den meget konkrete tomme plads, man taler om indenfor læserteorien, en god tekst overlader til læseren at udfylde: nemlig ved de pause-

prikker, der leder første strofe over i anden, og hvormed verden besjæles af jeg'et med tilbagevirkende kraft – og *vice versa*.

Processen trænger gennem alle digtets lag. Rytme og metrum løber således tæt op ad hinanden, og rimparrene styrker eller koncentrerer dette parløb. Der er for så vidt intet oplagt fast metrum, men er en tydelig daktylisk faldende rytme med et regelmæssigt antal tryk. Digtet falder altså støt og taktfast hen mod rimmene. Af rim er der et par, måske to: a-b-a-b. Lys og lykke er ikke et gennemført rimpar, men det er både alliterativt og metaforisk af samme art, det har både klangligt og billedligt henvisning til samme motiv og betydning.

For så vidt bakker rimmene altså rytme og metrum hinanden op. Metret er båret af regelmæssige tryk og trykantal, men det strækkes ud af rytmen og holdes spændstigt af rimmene. De ejer alle rimets klassiske dyder: pointering, klanglighed og rytmisering. Men de to rimpar har samtidig en indbyrdes paradoksalitet i det semantiske: Lykken er fyldt med lys, men også tung og bristefærdig af gråd som om det var lykkens modsætning: sorgen.

Men rytmen blander sig. Med den ene alitterative rytme: verden-våd-væde skrider det personlige ud i altet eller verden via en anden alliterativ dobbeltrytme: himlen-hjertet, tung af væde-tung af lykke. Derfra finder digtet sit billede på den lykkefølelse, der på en og samme gang er lys og let og tung og bristefærdig – og bliver det gennem det metriske koncentration af de to rytmer via både grammatiske og metriske pauser: tankestreger, punktum, cæsurer og kataleks. Det hele falder på plads i digtets rim: verden-himlen-hjertet, våd-væde-græde, lykkeligt nær ved at græde.

Rimmene på alle niveauer, som jeg her har lagt ud i remser, viser os ind i en mere præcis beskrivelse af, hvad rimets funktion er i dette digt. For en ting er dets klassiske dyder og vellyder: pointering, klanglighed og rytmisering. Men det moderne ved rimets funktion, er den måde, det både slutter og åbner digtet på, hvor ord og billeder, der ellers går mod hinanden og kontrasterer hinanden, bringes - gennem den forventning læseren stilles i via det første rimord - i spænding med hinanden.

Der er hos Morten Nielsen en tillid til digtet, til sprogets evne til at begribe dét, der adskiller ham fra en væsentlig del af moderne og ikke mindst modernistisk digtning i Danmark. En ikke-romantisk og antimetafysisk tillid til sproget og dets paradokse egenskaber, der synes at være ved at vende tilbage i lyrikken, nu 50 år efter Morten Nielsens død og ovenpå allehånde – nødvendige - ironiske demonstrationer af sprogets utilstrækkelighed.

Denne tillid er en egenskab ved Morten Nielsens digte, der selvfølgelig ikke garanterer kvaliteten af dem. Og kvaliteten svinger meget, ingen tvivl om det. Men en effekt af denne egenskab er, at digtene handler om noget, og så godt som aldrig om sig selv eller om digterens kamp med sproget. Tilliden er hørbar: Den ligger i tiltalen eller påkaldelsen af det, der ikke er tilstede og synligt, i apostrofen. Og den ligger i rytmen, der bringer digtene udover den patos, apostrofen traditionelt er et udtryk for.

Og rytmen igen, den bringer digtene udover de traditionelle metre, de ofte lægger sig op ad, og de frie vers, århundredet for alvor har ført ind i digtningen. Rytmen gik ind i tiden og ud igen, så den stadig lever i Morten Nielsens digte.

Ingen kan gå alene stemmer i med Halfdan Rasmussens digt Rasmussens "Ingen er helt alene" fra *På knæ for livet* (1948) At en langt yngre digter som Peter Laugesen fra ord til andet deler denne lydhørhed med Halfdan Rasmussen, kan man forvisse sig om ved f.eks. at høre Peter Laugesens eget digt "Ingen kan gå alene" i regi af *Mind Spray*.

Den vilde digter er det sjældent brugte nickname for Peter Laugesen.

Citroner sure og gule er startverset fra bogstavet 'C' i Halfdan Rasmussens *Halfdans ABC*: "Citroner er sure og gule. / Cigarer er fulde af røg. / Charlotte er cyklet til Thule / med to kasser øl og et løg, / så hun har nok tabt sig en smule."

Mindspray er gruppen, der itonesætter Peter Laugesens lyrik, som foruden Laugesen selv består af trompetisten Lars Wissing og DJ'en Anders Peter

Skrumpealder er titlen på et digt fra Halfdan Rasmussens seneste digtsamling, *Fremtiden er forbi* (1985), et strålende stærkt digt om prostatabesvær og alderdom. "Skrumpealder" er i den henseende noget af det bedste, forfatteren nogensinde har skrevet. Digteren

lader den nådesløse selvironi og den sælsomme livsnåde gå i rette med hinanden for at standse livet i flugten. Digtet kombinerer den direkte og udtalt personlige, eksistentielle centrallyrik, der findes til patetisk overmål i samlingerne fra 1940'erne, og så den absurde situationskomik fra tosserierne og remserne. Samtidig mærker man, hvordan forfatteren med *Fremtiden er forbi* igen nærmer sig samme angst og dødsfornemmelse - nu bare på tærsklen ud af livet, hvor det i 1940'erne var på tærsklen ind i livet.

Kravl og kryb alluderer til sentenser i Halfdan Rasmussens seneste digtsamling, *Fremtiden er forbi*.

Havets tærskler er fra Tomas Tranströmers eget billede fra det mirakuløse lille digt, 'Ostinato'. Det er også en af disse urkronotoper i litteraturen, spørger man den russiske litteraturforsker Bachtin, et sted hvor tid (kronos) og rum (topos) krydser spor og udvider hinanden.

Hjertesked – er fra et ofte brugt citat af Martin A. Hansen, f.eks. i diskussionen om ham mellem Ole Wivel og Thorkild Bjørnvig, hér efter Wivels *Kunsten og krigen* (1965): "Rør aldrig Hjerteskedet. Det smager sødest, men rør det aldrig".

Hjernestol – ligner hjertesked og hovedstol, den hovedstol, Per Højholt (og mange andre økonomiske fornuftsmænd) taler om, man aldrig skal tage af.

Latter på toppen af tilværelsen: F. P. Jac anmeldte Ole Wivels *Digte 1948-98* med en langdigt, hvor man finder disse linjer: "Senere slog vi stambordet til glans i Skagen, / vi var absolut ikke for fine til Sussi & Leo, / og jeg husker stadig dig og Bodil tvære et dansegulv ud, / Skagen havde fået sig et rigtigt international par. / Jeg fik prophals og tænkte på, / om jeg mon fik min kone med hjem igen, men I overlevede. / Du havde ikke danset sådan i halvtreds år vigtede du dig, / jeg holdt bare vejret på puritanerbænken."

Drukprås er det bedste fra drukmåsen og en prås, altså hvad Storm P. ville kalde sammenfaldende billeddannelse i et ubevogtet øjeblik: det er drukmåsen, sløvet og fokusforvirret, der pludselig får de geniale indfald – der går en prås op for ham. Det kommer til udtryk som lydighed (mås-prås).

At gøre sig fremmed to steder – og alle de andre dobbelte greb i (Jørgen Christian Hansen), hvad er det i dem, der taler sammen med noget, jeg først har opdaget nu efter færdiggørelsen af *Pauser*? Jeg troede at være fortrolig med hele forfattereskabet i alle dets afkroge. Men nu er jeg faldet over det lille stykke 'Ordene før fortællingen'. Her fortæller han om, men afslører ikke de to sæt-

ninger, der sætter igang og gør det igen og igen, men aldrig bliver brugt.

Puster ord op i balloner henviser til et stykke fra Christian Yde Frostholms *Det elektriske græs* (1988): "De mistede sproget. En hel generation. Det gled fra dem som balloner fra børn på festivalpladser. De var forsamlede på store festivalpladser. Solen kom og gik. Sproget stod og brummede fra store højttalere. En vind blæste lyden ind i deres ansigter: flygtige ord ude af sammenhæng. De lo. Træt. Ude over vandet sås en kæde af balloner. Over højttalerne efterlyste de deres børn."

At have ren røv at trutte i er et fyndord, men ikke noteret nogen steder, det at at gøre rent bord, at rydde ud uden hensigt andet end at berede muligheden for noget nyt.

En sludder for en sladder er dét at svare dårligt for sig, at give utilfredsstillende eller ligefrem intetsigende forklaring. Og det sker netop ofte dér, hvor ingen beder om svar eller forklaring og sproget netop ikke inviterer til det – fordi det drejer sig om noget, der har det ved sig, at det væsentligste i det ikke lader sig sige – men dog og netop på den vis forståes af alle. At give en sludder for sladder er egentlig at øve vold på en af de største fællesnævnerne, vi har i sproget: klicheen. Klicheen er jo ikke bare et sprogligt aftryk af noget, den er selv et originalt udtryk for noget der ikke kunne

siges på nogen anden måde. Klicheen rammer noget væsentligt i det væsentligste, men med den paradokse virkning at det væsentligste holdes skjult og noget væsentligt i dét hæves frem i afledt form. Katrine Marie Guldagers "Kaffeselskab" fra *Styrt* (1995) er et kunstnerisk indbegreb af det danske sprogs digressive karakter: klicheen, sluddereren og sladdereren.

At give rådt for usødet er at give igen efter samme krænkende eller hårde måde, som man selv er blevet behandlet eller tiltalt.

At bede om sine himmelblå er at udtrykke sin pludselige eller store forbavselse, det er et symptom for det samme som andre talemåder som 'at tabe mål og mæle' eller 'at stå med åben mund og pollypper', men disse siges blot af iagttagere, af netop andre end dén, der rammes af pludselig eller voldsom forbløffelse.

